

Yttrande

Datum	SFV diarienummer	Sida
2020-08-12	1778/20	1 (5)
	Er beteckning	
	Ku2020/01036/KL	

Handläggare
Vanja Knocke
E-post
vanja.knocke@sfv.se

Regeringskansliet
Kulturdepartementet

ku.remissvar@regeringskansliet.se
c/c Ku.KL@regeringskansliet.se

Yttrande över Kulturdepartementets remiss

Betänkandet Sveriges museum om Förintelsen (SOU 2020:21)

Inledning

Statens fastighetsverk (SFV) har mottagit remiss på betänkandet Sveriges museum om Förintelsen (SOU 2020:21). SFV har tagit del av betänkandet och lämnar nedanstående synpunkter och kommentarer.

SFV:s uppdrag och fastigheter

SFV ansvarar för att förvalta en viss del av statens fasta egendom och ska på uppdrag av regeringen genomföra nybyggnation och ombyggnation av fast egendom. Verket ska inom sitt uppdrag bidra till ett hållbart byggande och en hållbar förvaltning. SFV förvaltar en sjundedel av Sveriges yta och cirka 3000 byggnader. Många av SFV:s objekt är statliga byggnadsminnen med skyddsföreskrifter.

SFV yttrar sig utifrån betänkandets förslag att SFV ges i uppdrag att [svara för](#) att en särskild byggnad för Sveriges museum om Förintelsen skapas.

Sammanfattning

SFV bedömer att utreda, samt vidare planera, projektera, uppföra och förvalta byggnaden för Sveriges museum om Förintelsen ligger både inom SFV:s uppdrags- och kompetensområde. SFV ställer sig positivt till betänkandets förslag att SFV ges i särskilt uppdrag att utreda förutsättningarna för att uppföra ett sådant museum och att även planera, projektera och genomföra projektet. Ett sådant uppdrag får dock inte belasta SFV:s resultat negativt, vilket även gäller vid eventuella fastighetsförvärv för det planerade museets räkning samt för den långsiktiga förvaltningen av fastigheten.

Inför ett eventuellt uppdrag till SFV att, i samverkan med den organisation som ska förbereda och inrätta det nya museet, utreda behov kring lokalernas storlek och beskaffenhet behöver regeringen ha beslutat om vilken organisation som skall driva verksamheten. Även i vilken ort det nya museet ska vara förlagt bör vara beslutat. SFV kan dock, i samarbete med den tilltänkta organisationen, utreda vidare var på den valda orten museet bäst kan placeras samt belysa konsekvenserna av olika förslag.

SFV kan vidare konstatera att ambitioner i, och omfattning av, föreslagen verksamhet kommer att kräva väl tilltagna lokaler samt genomarbetade initiala skeden för att garantera kvalitet, tid och ekonomi.

Den i betänkandet bedömda nivån på hyran anses av SFV i detta skede som låg i relation till projektets ambitioner. Hyran kommer att påverkas av flera faktorer i det fortsatta arbetet, bland annat av vald ort och fastighet, krav på teknisk prestanda samt lokalernas storlek beroende på vilka funktioner som ska inrymmas.

SFV bedömer de beräknade tiderna för de initiala skedena utredning, förstudie och arkitekttävling som relativt rimliga, dock med reservation för att de inte tar höjd för upphandlingar eller mellanliggande beslutsprocesser. Tiden för att projektera och uppföra museet påverkas bland annat av ett eventuellt behov av fastighetsförvärv och eller detaljplanearbete.

Betänkandet nämner inte att SFV skulle ges uppdrag att bistå med att inrätta provisoriska lokaler för det planerade museet. SFV anser inte heller att en lösning av provisoriska lokaler bör vara en uppgift för SFV.

SFV:s synpunkter

SFV redovisar sina synpunkter på, och kommentarer till, utredningens förslag under samma kapitelrubriker som i betänkandet. Där ett ämnesområde behandlas under flera kapitelrubriker har synpunkterna i första hand samlats under kapitel 8, Konsekvensbeskrivning.

Därutöver har SFV inga synpunkter på eller kommentarer till förslagen som sådana.

Kapitel 5 Museets inriktning och uppdrag

Angående lokalernas omfattning och beskaffenhet

SFV instämmer i betänkandet (kap 6.6) att den bredd av funktioner som föreslås kommer att kräva väl tilltagna lokaler och särskilda krav på säkerhet. Utöver det kan SFV också notera att samlingar av olika material bland annat kan komma att ställa krav på ett reglerat klimat och hög brandsäkerhet. SFV:s erfarenhet är även att det vid inlån av föremål från andra museers samlingar, speciellt de internationella, ställs särskilda krav på klimat och säkerhet, vilket kan komma att bli kostnadsdrivande vid genomförandet av en ny- eller ombyggnad.

Kapitel 6 Verksamhetens organisation och lokalbehov

6.2 Överväganden

SFV förvaltar ett flertal museibyggnader där byggnaden är en viktig del av verksamhetens identitet och publika tilltal. SFV konstaterar att en för ändamålet gestaltad om- eller nybyggnad kan bidra till identiteten för verksamheten liksom för dess långsiktighet.

Hållbarhets- och klimatfrågor bör vägas in i avgörandet av frågan kring om- eller nybyggnad. Såväl en historisk kontext som relevanta arkitektoniska kvaliteter kan ge museiupplevelsen ytterligare dimensioner, samtidigt som museets identitet kan säkras och stärkas vid en kvalificerad ombyggnad och anpassning av en väl vald befintlig byggnad.

6.6 Lokalbehov och lokalernas publika tilltal

Övriga frågor kring tid och kostnad och tillfälliga lokaler behandlas under kapitel 8.

Inför uppdraget till SFV att, i samverkan med den organisation som ska förbereda och inrätta det nya museet, utreda behov kring lokalernas storlek och beskaffenhet behöver regeringen ha beslutat om vilken organisation som skall driva verksamheten. En organisationskommitté eller myndighet bör ha utsett en person med ansvar för att företräda verksamheten i frågor som rör lokalernas utformning och omfattning.

De utställningsproducenter som ska medverka i utredningen bör också vara anlitade av det tilltänkta museets organisation.

Såsom betänkandet belyser spelar lokaliseringen, det vill säga var i Sverige det nya museet ska placeras, en avgörande roll för planering av utformning. Även denna fråga bör vara avgjord inför den initiala utredningen. Under utredningsskedet kan dock alternativ på den valda orten studeras.

Tre frågor som betänkandet lyfter fram som särskilt tidspåverkande för uppförandet av ett museum är:

- Lokaliseringen; platsens eller byggnadens förutsättningar
- Projektets omfattning
- Detaljplanemässiga förutsättningar

SFV instämmer i detta. Val av plats kan även bli en kommunal angelägenhet, och vid behov att upprätta en för museet anpassad detaljplan måste tidsmässigt utrymme – ofta på upp till ett par år - ges för detta.

SFV vill också tillägga att ett eventuellt behov av fastighetsförvärv kan komma att påverka tidplanen och slutkostnaden som ska täckas av investeringen.

Betänkandet tar upp att regeringens beslut inför respektive skede också kan ha påverkan på hur snabbt projektet kan drivas framåt. Det är även SFV:s erfarenhet. Regeringsbeslut bedöms, preliminärt, krävas i följande skeden:

- Uppdrag till SFV att genomföra den initiala utredningen
- Uppdrag (vid behov) att genomföra fastighetsförvärv
- Uppdrag att genomföra förstudie samt arkitekttävling
- Uppdrag att projektera (inriktningsbeslut)
- Uppdrag att genomföra byggnation (genomförandebeslut)

Det är en korrekt analys att hyreskostnaden kan komma att variera beroende på utformning, omfattning och lokalisering, då dessa påverkar investeringskostnaden. Därutöver påverkas hyreskostnaden av kontraktstidens längd och det rådande ränteläget (se även kommentarer till kapitel 8).

SFV ser positivt på att betänkandet särskilt belyser museets egna investeringsbehov och den separerade finansieringen för dessa.

Kapitel 8 Konsekvensbeskrivning

SFV föreslås i betänkandet att ges i uppdrag att ansvara för uppförandet av museets permanenta lokaler. Genom skrivningen att kostnaderna för detta, efter de initiala skedena till och med arkitekttävling, ska täckas av framtida hyra framgår att SFV förutsätts förvalta museibygnaden. SFV bedömer att detta ligger både inom SFV:s uppdrags- och kompetensområde.

Kostnader för skeden till och med arkitekttävling föreslås finansieras genom att regeringen tillskjuter särskilda medel. Detta anses av SFV vara en rimlig metod för att bedriva skedena innan en lösning är beslutad och kan finansieras via hyra.

SFV ställer sig alltså positivt till att SFV ges i särskilt uppdrag att utreda förutsättningarna för och ansvara för genomförandet av museets permanenta lokaler. SFV vill understryka att förutsättningen för SFV:s del är att vare sig de initiala skedena, projektet som sådant, ett eventuellt fastighetsförvärv eller den långsiktiga förvaltningen ska belastas SFV:s resultat negativt.

Hyresnivå

Det är SFV:s bedömning att den i betänkandet angivna tänkta lokalhyran för museibygnaden kan vara låg i relation till den föreslagna omfattningen och ambitionen. De jämförelser avseende hyresnivåer som i betänkandet görs till befintliga museer är endast till delar relevanta, då det oftast rör sig om byggnader där den ursprungliga investeringen till delar är avskriven.

Hyreskostnaden ska enligt betänkandet täcka SFV:s investering och, som det får förstås, även fastighetsägarens löpande drifts- och underhållskostnader. SFV ska som huvudregel debitera marknadshyror. SFV vill framhålla vikten av att kostnaden för byggnaden måste täckas av hyran även om den då överstiger bedömd marknadshyra.

Hyreskostnaden som enligt betänkandet ska täcka SFV:s investering beror på flera faktorer utöver byggnadens omfattning. Till dessa hör:

- Tekniska prestanda avseende till exempel klimat och säkerhet.
- Om byggnaden är en ny-, om- eller tillbyggnad och om den förläggs i närheten av annan befintlig service som restaurang, arkiv etc. eller ska innefatta dessa i sig själv.
- Om ett fastighetsförvärv krävs.
- Då museet inte beräknas vara färdigställt förrän tidigast 2029 ska tilläggas att investeringen jämfört med en nuvärdesberäkning, kommer att växa med byggkostnadsindex. En starkt påverkande faktor för hyresnivån är ränteläget.

Tillfälliga lokaler

SFV noterar att betänkandet inte uttrycker att SFV skulle ges i uppdrag att svara för inrättandet av provisoriska lokaler fram till dess att museet kan inrymmas i en egen byggnad. SFV anser att en lösning av provisoriska lokaler inte bör vara en uppgift för SFV.

SFV vill dock påtala att även provisoriska lokaler kan vara kostsamma att åstadkomma med hänsyn till publik service, tillgänglighet och säkerhet, särskilt om de inte inordnas inom befintliga museilokaler där dessa krav redan är tillgodosedda.

Initiala skeden

SFV instämmer i att en avstämning bör göras av planering och kostnadsbedömning för skeden till och med arkitekttävling, innan ett initialt utredningsuppdrag ges åt SFV.

Som tidigare nämnts behöver museets organisation vara beslutad och i tillräcklig omfattning etablerad, innan uppdrag ges till SFV. Betänkandets tidplan för skedena till och med arkitekttävling medger att cirka ett år ägnas åt vardera initial utredning,

förstudie och arkitekttävling. Tiden behöver utökas med tidsmässigt utrymme för upphandling av särskilda resurser för utredning och förstudie såväl för SFV som för museet. Även ledtider för regeringsbeslut saknas samt tider för ett eventuellt fastighetsförvärv (se kap 6.6).

- *Utredning*
Målet med utredningen bör vara att ge ett tydligt underlag för regeringen avseende konsekvenser av föreslagen placering, program etc. inför fortsatta skeden. I utredningsskedet kan SFV, som beskrivs i betänkandet, ta fram kostnadsalternativ och konsekvensbeskrivningar avseende olika lösningar på den valda orten.
- *Förstudie*
Innan en förstudie påbörjas behöver placering av museet inom den valda orten vara klargjord och säkerställd. Vid behov av fastighetsförvärv bör ett uppdrag att genomföra detta ges. Under förstudieskedet utarbetas mer detaljerade krav på lokalerna. Dessa krav ska ligga till grund för en arkitekttävling. Vidare tydliggörs förutsättningarna avseende behov av vidare myndighetsbeslut, till exempel ändring eller upprättandet av detaljplan. En, jämfört med utredningsskedet, bättre underbyggd kostnads- och tidsbedömning görs också.
- *Arkitekttävling*
Innan arkitekttävling genomförs behöver det vara klart att den tilltänkta fastigheten är, eller kan göras, tillgänglig för museet. I det fall ett fastighetsförvärv är en förutsättning för genomförandet av museet uppstår ett investeringsbehov redan i detta skede. Vidare behöver kostnadsramen vara känd, så att de förslag som inkommer i tävlingen kan bedömas avseende ekonomisk genomförbarhet. Vald tävlingsform (inbjuden eller öppen, en- eller tvåstegstävling) påverkar tid och kostnad för detta skede.

Beslut

Detta yttrande har beslutats av Generaldirektör Ingrid Eiken Holmgren. Vanja Knocke, enheten för Projektutveckling har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också vikarierande rättschef Jon Granstedt och vikarierande direktör för Projekt- och specialistavdelningen Jan Olov Westerberg deltagit.

Ingrid Eiken Holmgren

Vanja Knocke